

УДК 657.1.011.56

**ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ПОДАТКОВИХ
ПЛАТЕЖІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ІСНУВАННЯ**

*Кравченко І.Ю., к.е.н., доцент,
Артюх-Пасюта О.В., к.е.н., доцент, ВНЗ Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Досліджено інформаційні системи обліку податкових платежів та вимоги до них. Оцінено з точки зору відповідності вимогам сучасне програмне забезпечення для ведення обліку.

Ключові слова: інформаційні системи, облік, податкові платежі, автоматизація, уніфікація

В статье исследуются информационные системы учета налоговых платежей и требования к ним. Проведена оценка соответствия требований к современным программным продуктам для ведения учета.

Ключевые слова: информационные системы, учет, налоговые платежи, автоматизация, унификация

In the article the informative systems of account of tax payments and requirement are probed to them. The estimation of accordance of requirements is conducted to the modern software products for the conduct of account.

Keywords: informative systems, account, tax payments, automation, standardization

Постановка проблеми. Стратегія розвитку підприємства не може бути здійсненою на високому рівні без необхідної інформації про організацію в цілому, про перешкоди на шляху її функціонування і розвитку, та, зокрема, про найістотніші моменти, які впливають на поведінку підприємства і управління ним. Тому керівники багатьох організацій та підприємств дійшли висновку, що без отримання належної і якісної інформації немає умов для плідної господарської діяльності, без неї неможливо

приймати достатньо ефективні управлінські рішення. Тому використання інформаційних систем у бухгалтерському обліку на підприємствах різних форм власності є одним з головних завдань [1, с.91].

Інформаційна система повинна бути спрямованою на те, щоб своєчасно надавати органам управління підприємством необхідну і достатню інформацію для прийняття рішень, якість яких забезпечує високоефективну діяльність об'єкта управління і його підрозділів [2].

Крім того, погоджуючись з думкою Ф.Ф. Бутинця, вважаємо, що «якщо ми хочемо мати точний і ефективний облік, то досить спрощеним він бути не може. В умовах комп'ютерних технологій ускладнений облік не викличе додаткових витрат, але підвищить його точність, ефективність, стоятиме на заваді фальсифікації його даних» [3, с.135]. Тобто одним з можливих шляхів вирішення даної проблеми в умовах діяльності підприємства є використання для виконання завдань бухгалтерського (в тому числі фінансового, податкового та управлінського) обліку та аналізу податкових платежів сучасних інформаційних програмних засобів.

Проблемами посилення ступеня комп'ютеризації, інформатизації управління і впровадження інформаційних систем обліку та аналізу діяльності підприємства займаються спеціалісти декількох напрямів: по-перше – це фахівці зі створення програмного забезпечення для автоматизації процесів управління, по-друге – безпосередні користувачі цих програмних продуктів, тобто менеджери і бухгалтери. Це відповідно ускладнює розгляд даної проблеми з наукової точки зору, оскільки потребує компетентності, як з системи управління, так і з інформаційних технологій, що забезпечуватимуть вирішення та розгляд цих питань. Провідними науковцями, які у своїх працях розглядають дані питання є В.Ф. Ситник [4], С.В. Івахненко [5], В.В. Дика [6], О.В. Коваленко [7], С. М. Деньга [8], В.П. Завгородній [9], Г.А. Титоренко [10].

Розглядаючи практичні аспекти існування бухгалтерського обліку в умовах комп'ютеризованої системи управління, науковцями не приділяється необхідна увага особливостям автоматизації окремих об'єктів бухгалтерського обліку, зокрема,

а також можливостям використання даних інформаційних систем обліку для прийняття управлінських рішень щодо управління податковими платежами.

Тому *метою статті* дослідити проблеми автоматизації обліку податкових платежів, та, зокрема, розробці вимог та принципів формування і функціонування інформаційних систем обліку податкових платежів.

Основна частина дослідження. Основними завданнями управлінської інформаційної системи щодо управління податковими платежами є підвищення оперативності отримання потрібної інформації про поточні податкові зобов'язання підприємства, формування податкової звітності та вбудовані інструменти податкового планування.

Спроможність програмного забезпечення виконувати зазначені завдання залежить від відповідності системи певним вимогам.

Узагальнення наукової думки щодо автоматизованих систем обліку, дає можливість виділити наступні вимоги:

- відповідність нормативно-правовим актам України;
- сумісність з іншим програмним забезпеченням;
- уніфікація (типовість) форм введення первинної інформації;
- оптимізація організації процесу бухгалтерського обліку;
- оперативність отримання інформації;
- контроль розрахунків;

автоматичне формування облікових реєстрів та форм звітності;

аналітичність управлінської інформації та її корисність для управління.

Відповідність нормативно-правовим актам України забезпечується, зазвичай, за допомогою періодичних оновлень програми розробником, що звільняє обліковий персонал від необхідності систематичного відстеження (моніторингу) змін у податковому законодавстві.

Наступною вимогою є сумісність з іншим програмним забезпеченням, зокрема з програмним забезпеченням системи формування та передачі до органів ДПС податкової звітності, податкових накладних і реєстрів податкових накладних в електронному вигляді.

У результаті впровадження в дію Наказу ДПА «Про подання електронної податкової звітності» підприємствам надана можливість передачі звітності до органів ДПА у електронному вигляді. Перевагами подання податкової звітності в електронному вигляді є:

- можливість подання звітності з робочого місця;
- отримання підтвердження про здачу звітності з зазначенням часу отримання звітності;
- можливість перевірки стану особового рахунку;
- автоматичне оновлення програми та отримання нових форм звітності при змінах в законодавстві;
- формування, підпис, кодування та передача звітності за допомогою одного програмного комплексу;
- забезпечення конфіденційності податкової звітності під час передачі даних.

Слід відмітити, що майже всі програмні продукти, призначені для обліку й представлені на сучасному ринку України, є сумісними з даною системою формування та передачі до органів ДПС податкової звітності, податкових накладних і реєстрів податкових накладних в електронному вигляді.

Уніфікованість (типовість) форм введення первинної інформації дозволяє мінімізувати кількість інформації для формування первинних документів. Оскільки первинні документи є основою як фінансового, так і податкового обліку, в програмному забезпеченні, що використовується для бухгалтерського обліку, має бути передбачена можливість використання одного й того ж документу всіма видами обліку, або одним з них, якщо в інших видах обліку дана господарська операція не визнається. Крім того використання однієї бази первинних документів для формування інформації для різних цілей управління дає змогу порівнювати дані різних видів обліку та коригувати відповідно до цього управлінські рішення.

Оптимальний розподіл обов'язків працівників обліку, а також забезпечення оптимального документообороту значно підвищують ефективність роботи облікового персоналу та спрощують процес отримання необхідної для прийняття управлінського рішення інформації, а також забезпечують

необхідний рівень підконтрольності матеріально-відповідальних осіб та можливість визначення винних осіб. Тому програмне забезпечення, що використовується для створення інформаційної системи обліку податкових платежів повинно містити інструменти для виконання функцій щодо організації бухгалтерського обліку, в тому числі надавати можливість чіткого розподілу обов'язків та контролю за діями облікового персоналу, а також формування оптимальної схеми документообороту основних первинних документів щодо обліку податкових платежів та формування показників фінансової і податкової звітності.

Дуже часто якість прийнятого рішення залежить, перш за все, від можливості швидко отримати необхідну інформацію. Крім того, час є тією основою, на якій інформація відокремлюється або від своєї ретроспективної форми, використовуваної для контролю, створення звітів і аналізу, або від перспективної форми, використовуваної для стандартизації, планування та прогнозування. Оперативність отримання інформації залежить від того, чи забезпечена інформаційна система інструментами формування поточних звітів типових форм та можливістю додаткового формування управлінських звітів. Більшість програмного забезпечення, що використовується для автоматизації обліку податкових платежів надають можливість формування лише регламентованих звітів, що значно ускладнює отримання оперативної інформації.

Застосування автоматизованих систем посилює функцію контролю правильності, законності, а іноді й економічної доцільності бухгалтерських операцій (записів), не підвищуючи трудомісткості ведення обліку. Це досягається попереднім програмуванням відповідних перевірочних нормативів та алгоритмів. При цьому автоматизована інформаційна система забезпечує безперервний контроль як складання документів, так і поточних облікових записів. Такий підхід обумовлений тим, що комп'ютерна система бухгалтерського обліку має свою внутрішню структуру та вбудовані алгоритми, нав'язує бухгалтеру правила обліку і схему документообороту, задані відповідальними особами та зафіксовані в структурі системи. Практичний результат для підприємства - зменшення ймовірності

помилки як через неграмотність або випадкову помилку бухгалтера, так і через навмисну шкоду.

Інформаційні системи бухгалтерського обліку дають можливість автоматично на основі створеного первинного документу здійснювати запис до облікового реєстру – хронологічного реєстру господарських операцій, що є основою для формування звітів будь-якої форми на запит користувача.

Крім того використання комп'ютерних технологій дає змогу паралельно одержувати різноманітні реєстри синтетичного та аналітичного обліку. Процес групування даних практично необмежений та дозволяє багаторазово використовувати сформовану базу даних для формування реєстрів у різних розрізах та аспектах [11, с.388].

Сучасні програмні продукти для автоматизації фінансово-господарської діяльності підприємств дозволяють реєструвати практично всі первинні документи, отримувати різноманітні зведення синтетичних та аналітичних рахунків бухгалтерського обліку, формувати фінансову, податкову, управлінську, статистичну та іншу звітність, але в своїй більшості не забезпечують автоматизацію економічного аналізу сформованих показників.

Відповідність інформаційної системи підприємства вимогам має забезпечити користувачів необхідною якісною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Більшість програмного забезпечення використовується для комплексного ведення бухгалтерського обліку, включаючи облік податкових платежів як окрему підсистему бухгалтерського обліку.

Проведене дослідження серед підприємств Полтавської області свідчить, що серед опитаних 70 респондентів лише 17,1% (12 підприємств) не використовують для виконання облікових функцій жодних програмних продуктів, інші 82,9% використовують автоматизовані системи обліку або частково (25 підприємств), або мають повністю автоматизовану систему обліку (33 підприємства) (рис.1-2).

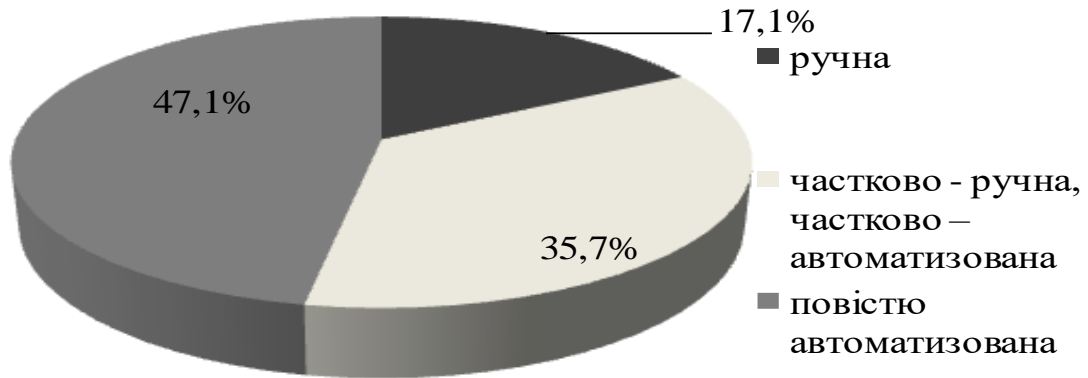

Рис.1. Структура респондентів за ознакою автоматизації системи управління діяльністю підприємства

Рис.2. Структура респондентів за ознакою використання програм для автоматизації обліку

Під час проведення дослідження діяльності 70 підприємств було виявлено, що найбільш поширеною серед респондентів є універсальна бухгалтерська програма «1С: Підприємство». Цією програмою користується 67,9% респондентів, вона використовується для комплексної автоматизації всіх облікових процесів досліджуваних підприємств.

Аналіз програмного забезпечення, що використовується для обліку на досліджуваних підприємствах свідчить, що його можливості щодо обліку податкових платежів не завжди задовольняють потреби системи управління податковими платежами та вимоги до таких систем (табл. 1).

Таблиця 1

Відповідність програмного забезпечення бухгалтерського обліку вимогам обліку податкових платежів підприємств

Програмні продукти	Реалізація облікових функцій	Реалізація обліку податкових платежів	Відповідність вимогам управління
«ІС: Підприємство 7.7»	Автоматизація фінансового та податкового обліку	Автоматизація фінансового та податкового обліку податків та обов'язкових платежів	Відповідає вимогам загалом
«ІС: Управління торговим підприємством 8.2»	Автоматизація фінансового, управлінського та податкового обліку	Автоматизація обліку податків та обов'язкових платежів для усіх видів обліку	Задовольняє повністю
Інфо-бухгалтер	Автоматизація фінансового та податкового обліку	Автоматизація обліку ПДВ, формування реєстрів податкових накладних	Задовольняє частково
Парус: Підприємство	Автоматизація фінансового та податкового обліку	Автоматизація фінансового обліку податків та обов'язкових платежів	Відповідає вимогам загалом
FinExpert	Автоматизація фінансового та податкового обліку	Автоматизація обліку ПДВ, формування реєстрів податкових накладних	Задовольняє частково
Актив 2000	Автоматизація фінансового та податкового обліку	Автоматизація обліку ПДВ, формування реєстрів податкових накладних	Задовольняє частково

Можливості таких інформаційних систем дещо обмежені, зокрема лише окремі системи надають можливості маневрування системою оподаткування (загальна система оподаткування, єдиний податок за ставкою 10%, єдиний податок за ставкою 6% та ПДВ) і дозволяють формувати якісні реєстри обліку податкових платежів, що, відповідно, позначається на якості організації та методиці ведення обліку податкових платежів на підприємстві.

Основним завданням інформаційної системи обліку податкових платежів як основного джерела інформації для прийняття рішень внутрішніми та зовнішніми користувачами, є задоволення їх інформаційних потреб.

Висновки. Загалом, підводячи підсумок проведеного дослідження зазначимо, що найбільш оптимальним з точки зору

управління податковими платежами, є програмне забезпечення восьмого покоління фірми «1С», - «1С: Підприємство. 8.2», яке дає можливість враховувати специфіку діяльності підприємства (виробниче, торговельне та ін.) та достатньо повно охоплює всі необхідні елементи організації обліку податкових платежів. Крім того дане програмне забезпечення сумісне з «Інталев: Корпоративні фінанси», що в свою чергу надає можливість виконання аналітичних процедур щодо податкових платежів, формування бюджетів податкових платежів та контролю за їх виконанням.

Водночас використання іншого програмного забезпечення не відповідає вимогами системи управління та не забезпечує управління податковими платежами необхідною інформацією. Відсутність єдиного підходу до формування інформації щодо податкових платежів на підприємстві, не врахування чинників, що впливають на формування цієї інформації в результаті призводить до неадекватності моделі управління податковими платежами та порушенні податкового законодавства, що тягне за собою фінансові санкції, що накладаються на підприємство.

Література

1. Харіна К.В. Застосування інформаційних систем у бухгалтерському обліку / К.В. Харіна. // Економічний простір. – №16. – 2008. – С. 90-97.
2. Інформаційні системи на підприємствах: розвиток теорії та практики : [монографія] / С.І. Левицький, Р.М. Лепа, Ю.А. Коваленко та ін. – Донецьк: ООО „Юго-Восток, ЛТД”, 2007. – 250 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні : Міфологія. Частина II. /Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : ЖДТУ, 2003. – 524 с.
4. Ситник В.Ф. Основи інформаційних систем: [навч. посіб.] / В.Ф. Ситник, Т.А. Писаревська, Н.В. Єрьоміна, О.С. Краєва [за ред. В.Ф. Ситника]. – К.: КНЕУ, 2001. – 420 с.
5. Івахненко С.В. Упровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми / С.В. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 2. – с.

56-62.

6. Информационные системы в экономике : [учебник] / Под ред. проф. В.В. Дика. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 272 с.

7. Коваленко О.В. Організація інформаційних систем бухгалтерського обліку / О.В. Коваленко. // Економіка : проблеми теорії та практики. – Д., 2002. – Вип.136. – С.48-54.

8. Деньга С.М. Екаунтинг ефективності вкладення капіталу в торговельну сферу. Ч. 3 : Організація екаунтингу в умовах мережевих комп'ютерних технологій обробки інформації. – Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2008. – 456 с.

9. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту / В.П. Завгородній. – К. : А.С.К., 1998. – 768 с.

10. Автоматизированные информационные технологии в экономике : [учебник] / Под ред. проф. Г.А. Титоренко. – М. : Компьютер, ЮНИТИ, 1998. – 400 с.

11. Реслер М. Методи забезпечення аналітичних можливостей обліку / М. Реслер // Економічний аналіз. Випуск 2 (18). – 2008. – с. 387-389.

УДК 338.5+658.155.2+658.152

УДОСКОНАЛЕННЯ ЦІНОУТВОРЕННЯ ЯК ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Крапівницька С. М., к.е.н., доцент,
Протасов О.О., Янов Р.В., магістри,
Донецький національний технічний університет*

У статті розглянуто проблему процесу управління прибутком через удосконалення такого чинника як ціноутворення. Обґрунтовано, що цінова політика в системі управління ринковою економікою займає одне з центральних місць, і зміни в ній можуть глобально вплинути на результати господарської діяльності.